

Genderová diskriminace

Genderová diskriminace znamená znevýhodnění někoho na základě pohlaví. Není to přitom jen diskriminace na základě pohlaví - pokud někoho diskriminují proto, že je mužem, nebo ženou. Jak vyplývá z definice genderu, rovnost diskriminace se může týkat i rodinné situace - rodičovství (i muži, otcové, mohou být vystaveni diskriminaci stejně jako matky, či dokonce intenzivněji), manželství či naopak života "single", a podobně. Součástí diskriminace může být i situace, kdy je trh práce a vzdělávání genderově segregované a nějaká osoba (nebo skupina osob) v zaměstnání znevýhodňována z důvodu, že vykonává "genderově nevyhovující" profesi.

Stejně jako v případě jiných typů diskriminace i zde rozlišujeme přímou a nepřímou diskriminaci.

- **Přímá diskriminace** na základě pohlaví je taková forma řízení či zacházení, kdy se zachází s jednotlivcem odlišně (znevýhodňující nebo vylučující) z důvodu jeho pohlaví (muž, žena, matka, otec, ...). Příkladem může být situace, kdy na pracovní pozici recepční přijímají pouze mladé ženy (jde o diskriminaci na základě pohlaví, diskriminaci pohlaví, ale také o diskriminaci na základě věku).
- **Nepřímá genderová diskriminace** je takové jednání, kdy se zachází s jednotlivcem zdánlivě na základě jednotného (jakoby neutrálního) kritéria, avšak dané kritérium je nastaveno tak, že předem znevýhodňuje nebo vylučuje jednotlivce nebo skupiny na základě pohlaví nebo genderu a dané opatření není vzhledem k okolnostem, ve kterých je formulováno, relevantní.

Příklad:

Pro pozici recepční / recepčního je stanoven požadavek, že uchazeč / ka musí splňovat podmínku BMI¹ v hodnotě 20 - 22 bodů. Je pravděpodobné, že toto kritérium bude těžší splnitelné pro starší ženy a muže. Navíc BMI není žádným způsobem relevantní požadavek pro výkon uvedené profese. Můžeme se domnívat, že zaměstnavatel - stejně, jako v předchozím příkladu, avšak "nenápadně" - chce upřednostnit mladé štíhlé ženy jako prostředek k reprezentaci společnosti. Významnou roli přitom hraje genderově stereotypní koncept mýtu krásy, který redukuje ženy na estetické a sexuální objekty. Dochází tak nejen k diskriminaci starších žen a mužů, ale i k znevažujícímu přístupu k ženám. Jednoznačně tak jde nejen o diskriminaci na základě pohlaví a věku, ale o diskriminaci pohlaví.

- Za diskriminaci se považuje i **pokyn k diskriminaci** či **navádění** k diskriminaci.
- Za diskriminaci pohlaví se považuje i **sexuální obtěžování** / obtěžování a neoprávněný postih. (Sexuální) obtěžování se netýká (pouze) sexu - jak aktivity, ale pod pojmem sex je myšleno i pohlaví. Jde o takové jednání nebo zacházení s osobou, které tato osoba považuje za nepříjemné nebo urážlivé a jehož cílem nebo následkem je či může být snížení důstojnosti nebo vytvoření nepřátelského či ponižujícího prostředí. To daná osoba musí snášet, pokud chce setrvat v zaměstnání, na své pracovní pozici nebo jako podmínku pracovního a kariérního postupu. Příkladem může být, pokud kolegyně a kolegové v přítomnosti svobodné ženy neustále říkají vtipy o "starých děvkách", či pokud kolegové vyzdobí v přítomnosti kolegyně stěny pracovního prostředí fotografiemi nahých žen, pokud nepříjemnou práci ustanoví nadřízený vždy témuž kolegovi či kolegyni s komentářem jeho či její nahraditelnosti, ale i obtěžování se sexuálním podtextem: komentování vzhledu kolegyně či kolegy, vynucování pozornosti jako podmínky setrvání v práci, na pozici, či pracovního postupu, opakované dvojsmyslné narážky a podobně.

¹ BMI znamená Body mass index. Výpočet BMI je způsob, jak odhadnout obezitu. BMI vyjadřuje poměr mezi výškou a hmotností: BMI = hmotnost v kg: tělesná výška v m². Výsledkem výpočtu BMI je číslo. Čím je číslo vyšší, tím je člověk na svou váhu těžší. BMI je normální v hodnotách mezi 20 až 25.

- **Pronásledování** je takové jednání nebo opomenutí, které je pro osobu, jež se týká, nepříznivé a přímo souvisí s její právní ochranou proti diskriminací - ať už pro sebe, nebo jiné osoby - nebo s podáním svědecké výpovědi atd. Definování neoprávněného postihu jako diskriminace je nezbytné pro vymahatelnost práva ve věcech diskriminace. Přetrvává totiž situace, že lidé ze strachu před podobným jednáním raději snášejí nespravedlivé zacházení, než aby se vůči němu bránili. Z podobných důvodů je ve věcech diskriminace stanovené obrácené důkazní břemeno, kdy ne ten, kdo se domáhá ochrany před diskriminací musí dokazovat, že byl diskriminován, ale naopak, osoba, která je z diskriminace obviněna, dokazuje, že k diskriminaci nedošlo.